

4. Клиффорд Ф. Грей Управление проектами: Практическое руководство: [пер с англ.] / . Клиффорд Ф. Грей, Эрик У. Ларсон – М.: Дело и сервис, 2003. – 528 с.

5. Панасюк В.М., Підлужна Н.М. Формування інформаційно-аналітичної бази підприємства // Проблеми економіки України. – 2006. – С. 79-83

6. Попов В.П. Организация и финансирование инвестиций./В.П. Попов, В.П. Семенов. – СПб.: Питер, 2009. – 224 с.

ЗЕЛЕНЬКИЙ В.І.
ст. групи ОЕЕМ-11

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: СУТНІСТЬ ТА СУСПІЛЬНА ПОТРЕБА

Сучасний період розвитку світової економіки, економіки України характеризується високим ступенем фінансовісткості та наближенням до вичерпаності екстенсивних факторів забезпечення економічного розвитку. Тому, як держава (в особі органів влади), так і суб'єкти господарювання всіх галузей для отримання об'єктивної інформації про доцільність і перспективність програм розвитку, бізнес-планів, капіталовкладень, локальних напрямків діяльності, як спосіб оцінки обґрунтованості та економічного ефекту підготовлюваних управлінських рішень, реалізації проектів тощо використовують економічну експертизу.

Мета статті – навести аспекти обґрунтування актуалізації суспільної потреби функціонування інституту економічної експертизи не лише як одного із засобів доказування при розслідуванні та судовому розгляді справ, але як специфічної форми фінансово-господарського контролю, як способу оцінки обґрунтованості та економічного ефекту підготовлюваних управлінських рішень, реалізації проектів тощо.

Економіка, політика, управління та інші галузі суспільного життя постійно потребують широкого спектру науково-технічної, соціальної, правової, медичної, економічної, та інших видів спеціалізованих експертиз та експертних досліджень. Метою проведення цих експертиз/експертних досліджень є чітко сформульована фахова

відповідь на поставлене питання, оптимальний розв'язок конкретного завдання в рамках визначених галузевих пріоритетів та критеріїв.

Консультативно-експертні органи у вигляді різних комісій і підкомісій існують в Верховній Раді України, Державній Думі Росії, Конгресі США тощо. Вони складаються з найбільш авторитетних вчених, що представляють всі галузі науки, і рекомендації яких вважаються за суттєві аргументи при розгляді певних питань.

Слід зазначити, що в окремих країнах питання інтеграції економічної експертизи в процес прийняття рішень врегульовано на законодавчому рівні. Так, у США закон «Government Performance and Results Act» визначає базу для обов'язкового щорічного порівняння результатів програм з окресленими цілями.

Сучасний етап розвитку вітчизняної економічної науки характеризує дещо парадоксальна ситуація щодо економічної експертизи, яка, з одного боку, стала нормою життя суспільства, престижною формою діяльності, дієвим інструментом менеджменту, але з іншого боку – немає єдиної її теорії [1]. Незважаючи на широке суспільне використання економіко-експертних матеріалів, суджень експертів-економістів, попиту на економічну експертизу, її методологія, а також нормативне і правове забезпечення в нашій країні знаходиться ще в стадії розробки. Багато питань мають дискусійний характер та дуже фрагментарну теоретичну та практичну розробку.

Розвиток і становлення економічних експертних досліджень нерозривно пов'язані з економічними відносинами в суспільстві в цілому. Оскільки вплив фактору часу є визначальним як для оцінки економічних принципів та законів, так і методології їх здійснення, аналізу, контролю, а відповідно економічної експертизи (економічного експертного дослідження), вони зазнають істотних змін відповідно до розвитку форм управління та регулювання господарювання тощо.

Соціально-економічна трансформація України, що триває вже більше двадцяти років, перехід від соціалістичних до капіталістичних відносин суттєво вплинули не тільки на розвиток виробничих сил, суспільну форму виробництва, але й на форми контролю господарської діяльності. Окрім того, в умовах трансформаційного переходу зі зміною форм і способів господарювання з'явилися нові форми економічних порушень, злочинів, які вимагають адекватних ситуаційних форм контролю.

Критичного загострення проблеми правової регламентації підприємницької діяльності набувають у період посткризового відновлення, а за своєю глибинною сутністю створюють суміжну правову й економічну площину.

Українські реалії свідчать про велику кількість установ та організацій, які займаються питаннями економічної експертизи, серед їх числа Інститут аналізу та експертизи, Академія економічних наук України (АЕНУ), ГО «Незалежна науково-дослідна експертна спілка», ГО «Всеукраїнська експертна мережа» [2] та інші. З січня 2007 р. діє Всеукраїнська громадська організація «Союз експертів України», метою якої є консолідація експертного середовища та розгортання проектно-аналітичної роботи для вирішення соціально-економічних проблем України. В Україні станом на 01.01.2015 р. налічується 46 судово-експертних організацій при державних установах, в Реєстрі атестованих судових експертів – 9690 осіб. Це вказує на те, що експертна діяльність не обмежена рамками судочинства, але й непроцесуальні (комерційні) експертні послуги затребувані у сучасних суб'єктів господарювання.

Водночас, національна економіка все більше відзначається не розвитком ринкових відносин й їхнім інституційним зміцненням, а прогресуючим становленням «економічної злочинності», сфера поширення, якої пронизує усі рівні економіки: мікро-, мезо- та макроекономічний.

Економічні зловживання набувають системного характеру. Злочинні дії вчиняються в сфері виробництва, розподілу, обміну та споживання доданої вартості, а також реалізуються через зловживання службовим становищем, крадіжками, порушенням правил надання послуг, виробництва продукції, здійснення торгівлі, порушення встановленого державою порядку ціноутворення, ухилення від сплати податків. Така практика господарювання є неприйнятною в лібералізованому економічному просторі та вимагає продуктивного поєднання здобутків юридичної та економічної наук в подоланні тотальної економічної злочинності.

Невтішна статистика свідчить не на користь ефективності боротьби із організованою економічною злочинністю. Очевидно, що подолання злочинної системи в економічній сфері потребує нових імпульсів й економічних інструментів, а їх результативність буде залежати від ефективності здійснення економічного контролю, зокрема, економічної експертизи. Так, ще на початку ХХ сторіччя Г.

Емерсон зазначав, що «в галузі обліку й звітності контроль діє як ліяка, в якій збирається весь досвід світу в бухгалтерсько-рахунковій частині, та через яку цей досвід, очистившись фільтруванням, розтікається по всій організації, приносячи користь всюди, де в ньому є потреба» [3, с. 31]. Водночас, еволюція предмету й методу економічної експертизи, особливості організації й планування експертної економічної роботи, роль та значення економічної експертизи у виявленні, розкритті й профілактиці економічних порушень, специфіка експертного дослідження даних фінансової звітності, методика проведення економіко-експертних робіт в умовах застосування спеціалізованих комп'ютерних програм залишаються маловивченими або дослідженими недостатньою мірою, а деякі навіть не піддавалися дослідженню.

Отже, економічна експертиза, як специфічна детермінанта фінансово-господарського контролю, об'єктивно потребує нових теоретичних обґрунтувань, оскільки диференціація наукових поглядів й підходів дасть змогу розширити спектр її функціонального призначення та підвищити ефективність практичного застосування.

Література

1. Всеукраїнська експертна мережа // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.experts.in.ua/e_set/index.php
2. Эмерсон Г. Двенадцать принципов производительности / Гарингтон Эмерсон ; [пер. с англ. Ф.Р. Окунев, А.П. Сизов]. – М.: Бизнес информ, 1997. – 197 с.
3. Романів, С.Р. Економічна експертиза: її сутність і роль у сфері контролю / Романів С.Р., Голяш І.Д. // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові економічні дослідження: теорії та пропозиції». - Запоріжжя, 2016.- С.76-78.
4. Проблеми і перспективи розвитку статистики, аудиту та економічного аналізу: монографія // В. А. Дерій, І. Д. Голяш, М. Т. Щирба, С. І. Саченко, І. В. Спільник, О. М. Загородна, Я. І. Костецький, В. З. Семанюк, В. М. Серединська, Р. В. Ціщик, Л. П. Матійчук, та інші. – Тернопіль: Крок, 2016. – 362 с.